

Mavisel Yener'in "Tırtıl Teyze" Öyküsünün Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi A2 Düzeyine Uyarlanması, Okuma Hızı ve Kavranabilirliği

Çağdaş Gür¹

Özet: Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, dört temel dil becerisinden biri olan okuma becerisini geliştirmek amacıyla özgün bir metni uyarlanmış bir metne dönüştürme çalışmalarını hızla artmaktadır. Alana yönelik bir literatür taraması yapıldığında uyarlama çalışmalarının genellikle eski ve klasik eserler üzerine yapıldığı görülür. Çocuk ve ilk gençlik edebiyatı kapsamındaki güncel eserlerin sayısı nispeten daha azdır. Bu itibarla çalışmada eklettik bir anlayışla birden fazla yöntem kullanılmış olup; özgün metni A2 seviyesine uyarlama aşamasında nitel desenli bir yöntem olan doküman analizi, uyarlama-değıştirim tekniğı kullanılmıştır. Akabinde metnin okunabilirliği ve kavranabilirliğinin ölçülmesi bağlamında ise tek gruplu öntest-sontest takipli deneysel yöntem uygulanmıştır. Yapılan uyarlamada ise şu programların uyarlama ölçütlerinden yararlanılmıştır: Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR), Türkiye Maarif Vakfının hazırladığı Maarif Vakfı A2 Seviyesi Okuma Becerisi Kazanımları ve Seviyelere Göre Dil Yapıları Listesi, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yabancı Diller Türkçe A2 Seviyesi Programı. Buradaki ölçütlere göre yapılan uyarlama işlemleri bulgular bölümünde cümle cümle gösterilmiştir. Araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak için 10 alan uzmanının görüşlerine başvurulmuştur. Uyarlanan metnin okuma hızına etkisine ve kavranabilirlik düzeyine etkisine bakabilmek için Manisa Celal Bayar Üniversitesi DİLMER'de A2 seviyesindeki gönüllü 17 öğrenciyle çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların sonucunda uyarlanan metnin özgün metne göre okuma hızını arttırdığı ve metnin kavranabilirliğinin arttığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kavranabilirlik, Metin Uyarlama, Okuma Becerisi, Okuma Hızı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi.

Geliş Tarihi: 06.03.2024 – **Kabul Tarihi:** 15.03.2024 – **Yayın Tarihi:** 31.03.2024

DOI: 10.29329/mjer.2024.660.1

ADAPTATION OF MAVISEL YENER'S STORY "TIRTIL TEYZE" TO A2 LEVEL OF TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE, READING SPEED AND COMPREHENSIBILITY

Abstract: Individuals who have just learned a language can learn the language and therefore the culture by reading original texts of that language; However, the biggest problem that arises when reading original texts is that learners cannot fully understand the text they read due to their basic and intermediate level language skills. In order to solve this problem, there is a need to adapt original texts according to language levels. In teaching

¹ Çağdaş Gür, Lisanüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-7923-6993

Email: cagdasgur@hotmail.com

Turkish as a foreign language, studies on converting the original text into adapted text in order to improve reading skills, one of the four basic language skills, are rapidly increasing. When a literature review is made in the field on the subject, it is seen that adaptation studies are generally carried out on old and classical literary works. The number of current works within the scope of children's and early childhood literature is relatively small. For this reason, this study aims to provide a reading text in the field of teaching Turkish as a foreign language. In this regard, more than one method was used in the study conducted with an eclectic approach; In the process of adapting the original text to the A2 level, document analysis and adaptation-modification techniques, which are a qualitative patterned method, were used. Then, a single-group pretest-posttest follow-up experimental method was applied to measure the readability and understandability of the text. The adaptation criteria of the following programs were used in the adaptation: Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), Maarif Foundation A2 Level Reading Skill Acquisitions and List of Language Structures by Levels prepared by the Turkish Maarif Foundation, Ministry of National Education General Lifelong Learning Department Foreign Languages Turkish A2 Level program. . In order to ensure the validity and reliability of the research, the opinions of 10 field experts working in various institutions were consulted. According to the findings obtained in the research, the adaptation process was successfully completed in line with the opinions of 10 field experts in adapting the original text to the A2 language level. In order to examine the effect of the adapted text on reading speed and comprehensibility level, studies were conducted at Manisa Celal Bayar University DİLMER with 17 volunteer students at A2 level who came to our country from various countries. In order to measure the reading speed and text comprehension skills of 17 students, a study was first conducted on the original text, and 15 days later, the same study was carried out on the adapted text. When the findings regarding the effect of the adapted text on reading speed were evaluated collectively, in the findings section, the number of words read by the learners at the end of one minute given to them to read the texts was measured and the difference between the adapted and the original text was determined. Considering this difference, it was concluded that the number of words read in the adapted text was higher. When the findings regarding the effect of the adapted text on the comprehension level were evaluated collectively, only one learner's score did not increase in the overall scoring in the findings section. The scores of 16 students increased in the questions asked for the adapted text. When this information was evaluated, it was concluded that the adapted text was successful in terms of text comprehension for A2 level Turkish as a foreign language learners. As a result of these studies, it was concluded that the adapted text increased the reading speed and comprehensibility of the text compared to the original text. Thus, a new reading text was introduced to be used in the field.

Keywords: Comprehensibility, Text Adaptation, Reading Skill, Reading Speed, Teaching Turkish as a Foreign Language.

GİRİŞ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde günümüzde yaygınlaşmaya başlamasıyla birlikte, alanda bu konuyla ilgili çalışmalar yapılması ihtiyacı da ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçların başında dört temel becerisinden biri olan okuma becerisi dil öğreniminde önemli bir yer tutmaktadır. Bir dili yeni öğrenen bireyler, o dile ait özgün metinleri okuyarak öğrenilen dili ve dolayısıyla kültürü de öğrenebilirler. Ancak özgün metinleri okurken ortaya çıkan en büyük problem, temel ve orta dil düzeyindeki becerilere sahip öğrencilerin okudukları metni tam anlamıyla anlayamamasından kaynaklı problemdir. Dil öğretimi açısından, dört temel beceriden biri olan okuma becerisi önemli bir yer tutmaktadır. Dil becerilerinin bütüncül olarak geliştirilmesi ikinci dil öğrencilerinde özel bir önem arz etmektedir. Öte yandan okuma becerisi, diğer becerilerle de ilişkili bir beceri alanıdır. Bu ilişkinin anlaşılması amacıyla temel dil becerilerinin sistematik ilişkisinin bilinmesi gerekmektedir. Bir dil becerilerinin geliştirilmesi, diğer dil becerilerinin geliştirilmesine de yardımcı ve destekçi olacaktır bu şekilde becerilerin güçlenmesini de sağlayacaktır (Arıcı ve Taşkın, 2019, s. 188). Temel dil becerileri anlama ve anlatma olarak ikiye ayrılır. Anlama becerileri dinleme ve okuma; anlatma becerileri ise konuşma ve yazmadır (Karatay, 2014, s. 5). Ancak bütün dil becerileri göz önüne aldığımızda okuma becerisinin, dil öğrenimi açısından daha fazla önem arz ettiği söylenebilir. Duygu, düşünce ve isteklerimiz; vurucu, sade ve açık bir şekilde anlatılabilmesinin ilk koşulu okunanların tam ve doğru olarak anlayabilmektir. Bu sebeple okuma, sözlü ve yazılı anlatımın kilidi durumundadır (Temizyürek, vd., 2017, s. 204). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde günümüzde yaygınlaşmaya başlamasıyla birlikte okuma becerisinin geliştirilmesi amacıyla metin uyarlamasıyla ilgili çalışmalar yapılması ihtiyacı da ortaya çıkmıştır.

Bir dili yeni öğrenen bireyler, o dile ait özgün metinleri okuyarak öğrenilen dili ve dolayısıyla kültürü de öğrenebilirler; ancak özgün metinleri okurken ortaya çıkan en büyük problem, öğrencilerin temel ve orta düzeydeki dil becerilerinden dolayı okudukları metni tam anlamıyla anlayamamasından kaynaklı problemlerdir. Bu problemi çözebilmek için özgün metinlerin dil düzeylerine göre uyarlanması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu uyarlamalar yapılırken de özgün metnin mümkün oldukça özgünlüğünü kaybetmemesi de gerekmektedir. Öğrencinin düzeyine uygun uyarlanmış metinler, bir dili ikinci dil olarak öğretmek için önemlidir (Maldonado, 2023). Öğrencinin dil düzeyine uygun kitapla okumalar yapması hem hedef dili öğrenmesini hem de keyifli bir okuma yapmasını sağlayacaktır. Öğrenciler bu şekilde, Türkçe dilinin kültür öğelerini ve Türk kültürü hakkındaki bilgileri bu şekilde tanımış olacaktır.

Bu çalışma yapılırken metin uyarlama çalışması için şu kaynaklardan yararlanılmıştır: Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR) tarafından belirlenmiş ölçütler, Türkiye Maarif Vakfının hazırladığı Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Programınca belirlenmiş ölçütler, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yabancı Diller Türkçe A2 Seviyesi

Programı. Metin uyarlaması için seçilen özgün metin, Mavisel Yener'e ait olan *Tırtıl Teyze* kitabındaki aynı adlı öyküdür. Mavisel Yener'in *Tırtıl Teyze* kitabının seçilmesindeki amaç ise yazarın hem güncel edebiyat figürlerinden birisi olması hem de çeşitli alanlarda ödül almış bir yazar olmasıdır. Bu şekilde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler, Türk edebiyatına ait tanınmış ve güncel bir yazarın eseri hakkında da bilgi sahibi olacaktır.

Bu çalışmanın amacı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında öğrenim gören öğrencilerin okuma becerilerini destekleyici bir okuma metni oluşturmak ve alana yeni bir okuma metni kazandırmaktır.

Bu çalışmada ayrıca aşağıdaki alt amaçlara ulaşmak hedeflenmiştir.

1) Özgün metin ile A2 dil seviyesine uygun olarak uyarlaması yapılan metin aynı öğrencilere uygulandığında, öğrencilerin metni okuma hızlarında ne kadar bir fark oluşmaktadır?

2) Özgün metin ile A2 dil seviyesine uygun olarak uyarlaması yapılan metin aynı öğrencilere uygulandığında, öğrencilerin metni kavramasında ne kadar bir fark oluşmaktadır?

Metin

Metinle ilgili literatürde birçok farklı tanım bulunmaktadır. Metin, cümlelerin birlikteliğiyle ortaya çıkan, cümleler arasında bağıntı ve tutarlılık bulunan anlamlı yapıya denir (Yüksel, 2007). Metin belirli bir bağlamında sözel veya yazılı olmak üzere, bir ya da birden çok birey tarafından üretilen dil dizgesi bütünüdür (Günay, 2001). Dilsel sembollerle ortaya çıkan ve başı ve sonu bulunan sınırlı bir bütündür (Bal, 1997). Aksan ve Aksan'a (1991) göre de metin tanımı; cümle dizimiyle oluşan, biçimsel, soyut özellikleri ve bildirişimi bulunan dilsel bir ürün şeklindedir.

Otantik metinler, bir toplumun herhangi bir alanı için hazırlanmış, pedagojik olarak herhangi bir amacı olmayan dokümanlardır. Bu metinler ders materyali olarak hazırlanmamıştır; ancak yabancı dil sınıfları için birçok yararı bulunduğu için ders materyali olarak kullanılmaktadır. Otantik metinleri; sınıf içinde ve hiçbir değişiklik yapılmadan kullanılan ve hedef dili konuşanlar için hazırlanmış her tür doküman diye tanımlayabiliriz (Temizyürek ve Birinci, 2016). Durmuş (2013) otantik metni şöyle açıklamıştır; "Dil öğrenim sürecinde öğrencilerin hedef dilde karşılımlarına çıkan metinlerin ana dili konuşurlarının doğal iletişim ortamında üretmiş oldukları metinlere otantik (özgün) metin denir." Bu bilgidan yola çıkarak otantik yani "özgün metinler" in dil öğretme gibi bir amacı olmadığı ve öğrenciyi gerçek hayattaki dil yapılarıyla buluşturan orijinal metinler olduğu söylenebilir.

Otantik metinlerle geniş kapsamlı bir çalışması bulunan Tamo (2009) otantik metinlerin olumlu yönlerini şu şekilde sıralamıştır:

1) Öğrenciler, orta düzeydeki öğrencilerin metinde verilen mesajın da söylendiği gerçek söylemlere maruz bırakılır. Böylece, otantik metinler gerçek dile maruz kalma sağlamış olurlar.

2) Otantik metinler, öğrenci motivasyonunu sağlamada da olumlu bir etki sağlamaktadırlar.

3) Otantik metinler öğrencilerin gerçek hayatta olup bitenler hakkında bilgi edinmelerini sağlar.

Berardo (2006), ise otantik metinlerin olumsuz özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

1) Genellikle kültürel yönden subjektiftirler. Ana dili konuşanlarının dışında anlaşılması çok zordur.

2) Metinlerde sözvarlığı öğrencinin ihtiyaçlarına göre olma olasılığı yüksektir.

3) Metinlerde fazlaca dil yapısı bir aradadır ve bu daha düşük seviyelerdeki öğrenciler için sorun yaratır.

4) Otantik metinler dil öğretimi için kullanmak amacıyla hazırlanması çok zaman harcatır.

5) Güncelliklerini hızlıca yitirebilirler. Örneğin; gazete, dergi, broşür...

Uyarlanmış metinler, otantik metnin dil öğrencilerinin dil düzeyine uygun hale getirilerek oluşturulan metinlere verilen addır (Özdemir ve Eroğlu, 2022: 1615). Yabancı dil öğrencileri için başlangıç ve orta düzey dil düzeylerine göre otantik metinleri bulmak zor olabilmektedir; bu sebeple uyarlanmış metinlerden sıklıkla yararlanılmaktadır (Durmuş, 2013).

Metin uyarlaması yapılırken çeşitli işlemler yapılmaktadır. Bunlardan biri dil öğrencilerinin seviyesine göre otantik metinden yapılan sadeleştirme işlemidir. Sadeleştirme, bir metni daha anlaşılır düzeye getirilmesidir. Crossley'e göre (2011) iki tür sadeleştirme vardır. Birincisi yapısal sadeleştirmedir. Bu sadeleştirmede metin belirli sözcüklere, cümle uzunluğuna ve okunabilirlik seviyesine göre kontrol listesiyle sadeleştirilir. İkincisi olan sezgisel sadeleştirme ise daha kişisel bir tekniktir.

Long'a göre (1996) metin uyarlamada bir diğer işlem, genişletmedir. Genişletme işlemi sadeleştirme için alternatif bir işlem olabilir. Bir metinde bulunan karışık ve üst düzey cümle yapılarını metinden çıkarmak yerine bu cümle yapılarını tekrar eden kelimelerle veya cümle hakkında açıklama gibi farklı işlemler kullanarak metnin daha anlaşılır kılmayı sağlar.

Vucic'e göre (2000) başka metin uyarlama işlemi de kolaylaştırmadır. Kolaylaştırma, okumayı daha anlaşılır, daha eğlenceli, daha amacına uygun, daha gerçek yani somut hale getirmedir.

Bölükbaş'a göre (2015) metin uyarlama esnasında koruma, değiştirme, silme ve özetleme gibi teknikler kullanılır. Koruma; okunan metinde anlamayı herhangi bir şekilde olumsuz olarak etkilemeyecek kısımlara dokunulmamasıdır. Değiştirme; öğrencinin dil seviyesine uygun olmadığı düşünölen sözcükler ve cümle yapılarının anlamı bozmayacak şekilde seviyeye uygun hale getirilmesidir. Özetleme; metnin ana hatlarını olumsuz olarak etkilemeyecek şekilde metnin içeriğinin

seviyeye uygun kısaltılmasıdır. Silme metindeki anlama herhangi bir katkısı bulunmayan ve öğrenciler için karmaşıya yaratacak veya gereksiz detay olarak görülen kısımların silinmesidir.

Darian'a göre (2001) ise metin uyarlamada dört birim ve dört yöntem bulunur.

1) Anlamsal birimler, kullanılan sözcüğün hedef dildeki sözlükteki anlamından kaynaklanan karmaşıklığın düzenlenmesinin yapılmasıdır. Sözcüklerin öğrencilerde oluşturduğu çağrışımları, öğrenci seviyesine göre uyarlanmasıdır.

2) Sözcüksel birimler, metni anlamayı etkileyen ama çok fazla sıklıkta kullanılmayan sözcükler, deyimler, eylemler ve eylem çekimleri, eş sesli sözcüklerle tanımlamaların öğrencilerin seviyesine göre uyarlanmasıdır.

3) Sözdizimsel birimler, noktalama işaretleri, eksilteli cümleler, cümlenin yapısından kaynaklı karışıklıklar, edilgen cümleler, niteleme sıfatları gibi sözcük öbeklerinin öğrenci seviyesine göre uyarlanmasını ifade eder.

4) Söylem birimleri, ön gönderim ve art gönderim sözcükleri, gereksiz tekrar eden sözcükler, üstü kapalı anlatım öğelerinin öğrenci seviyesine göre uyarlanmasıdır.

Okuma

Okuma, zihindeki anlamlandırma basamağında bulunan ve önemli bir yer tutan kavramdır. Ayrıca diğer becerileri de içinde barındırmasından dolayı okuma eğitiminin, diğer becerilere göre daha fazla önemsenebilir (Aytaş, 2005). Gerek ana dili öğretiminde gerekse yabancı dil öğretiminde, okuma becerisinin öğrencilerde geliştirilebilmesi için akla gelen en önemli ve yaygın materyal kitaplardır. Bu yüzden okuma becerisine yönelik kitaplar diğer materyallerin önüne geçebilen bir materyaldir okuma becerisine olumlu katkıda bulunacaktır (Gür, 2023).

Okuma, insanın ulaşamadığı yerlere ulaşmasını sağlayarak insanlara yol gösterici bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Okumayla birlikte dil ve kişilik gelişimi olumlu şekilde etkilenir ve sistemli bir şekilde ilerleme kaydedilir buna bağlı olarak da toplumsal olarak kültürlenmede ve bilgilenmede artış görülebilir (Proust, 2017). Günlük yaşantımızda, öğrendiklerimizin % 1'ini tat alma duyusuyla, % 1,5'ini dokunma ve hissetme duyusuyla, % 3,5'ini koklama duyusuyla, % 11'ini işitme ve duyma duyusuyla, % 83'ünü de görme duyusuyla elde ederiz. Buradaki oranlara bakıldığında görme ve işitme duyusuna hitap eden bir okuma yapıldığında öğrenmede %94 gibi önemli bir sonuca ulaşıldığı görülmektedir (Aytaş, 2005: 462). Öğrencilerde okuma becerisinin geliştirilebilmesi son derece önemlidir ve bu becerinin geliştirilebilmesi için birçok uzman tarafında araştırma yapılmıştır ve yapılmaya devam etmektedir. Bu duruma bağlı olarak okumayla ilgili türler, zaman içinde ortaya çıkmaktadır.

Okuma Hızı

Okuma hızı kavramı, bir metnin okunması esnasında geçen sürenin hesaba katılmasıyla ortaya çıkan ve anlaşılabilen bir kavramdır. Yaşadığımız çağda artık birçok konuda işlerin vakit kaybetmeden hızlı bir şekilde hallolduğunu düşünürsek, okuma esnasında da hızlı olmak önemli bir ihtiyaçtır. Hızlı okuma, okunan metnin anlaşılacak ve zihinde yapılandırılarak sürdürülen okumadır. Bu süreçte, bu işlemler çok daha hızlı bir şekilde yapılmalıdır (Güneş, 2009: 5).

Okumanın hızının artması kadar hızlı okuma esnasında metnin konusunu verilmek istenen mesajını iyi bir şekilde algılamak yani anlayarak okumak da son derece önemlidir. Bu iki işi birden yürüterek yapılan okumalar sayesinde hem hızlı hem de anlayarak okuma gerçekleştirilebilir. Bir okuma metnini anlayarak okumak için; metindeki konuyu belirleyebilmek, anlamı bilinmeyen sözcük, cümle ve paragrafları belirleyebilmek, ana fikri ve yanında verilen yardımcı fikirleri bulabilmek, metnin genel yapısını kavrayabilmek, metin anlamlandırılmadığında okuma hızının azaltılması gerekmektedir (Demirel ve Şahinel, 2006: 89).

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bilimsel bir araştırmanın bazı özellikleri olmak zorundadır. Ortaya çıkan fikirlerin ölçülebilmesi için incelemelerin belirli aşamalardan geçirilmesi gerekir. Bu çalışma *karma yöntem* kullanılmıştır. Karma desen araştırmaları nitel ve nicel desenlerin alelade bir şekilde birleşiminden oluşmamaktadır aksine bu desenlerin güçlü yönlerinin ortaya çıkarıldığı kapsamlı çalışmalardır (Yurdakul vd., 2014).

Bu çalışma birden fazla yöntem ile yürütülmüştür. Özgün bir metnin incelenmesi ve uyarlanması bağlamında nitel desenli yöntemlerden *doküman analizi* ve *metinsel uyarlama – değiştirim tekniği*; uyarlanmış bir metnin kavranabilirliği ve okuma hızının ölçülmesi bağlamında ise *tek gruplu öntest – sontest takipli deneysel yöntem* kullanılmıştır.

Doküman analizi, araştırmadaki olgular ile ilgili bilgi veren yazılı materyallerin analizidir. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılan önem arz eden kaynaklardır (Yıldırım, 2021). *Metin uyarlama-değiştirim tekniği*, hedef dille yazılmış metnin daha anlaşılır olması amacıyla söz dizimsel ve sözcüksel değiştirimlerin yer aldığı tekniktir (Aytan vd., 2018). Metin uyarlama ve değiştirim, cümledeki ad, eylem veya cümlede kendisinin yerine benzer anlamda kullanılan başka dil bilgisi yapılarının kullanılmasıdır (Uzun, 1995). *Tek gruplu öntest – sontest takipli deneysel yöntem*, deney ve kontrol grubu olmadan yapılan, katılımcılara farklı çalışmalar hakkında aynı soruların sorulduğu ve bu şekilde veri toplanan yöntemdir (Karasar, 2017). Bir araştırmanın deneysel olabilmesi için yapılan araştırmanın sebep sonuç ilişkisinin çıkarabilmesi ve sonucun benzer şartlarda genellenebilmesi gerekir (Can, 2014). Deneysel yöntemlerde asıl gaye değişkenler arasındaki sebep sonuç ilişkisini test edebilmektir (Karasar, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-23 eğitim-öğretim yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi DİLMER’de öğrenim görmekte olan gönüllü olarak seçilmiş 17 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmaya katılan öğrenciler, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ve A1 dil düzeyini başarıyla geçmiş ve A2 dil düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrenciler arasından seçkisiz yöntemle belirlenmiştir. Öğrencilere uyarlanmış metnin, kavranabilirliği ve okuma hızının ölçülmesi bağlamında 15 gün arayla toplam ikişer gün olmak üzere tek gruplu öntest-sontest takipli deneysel yöntem ile uygulama yapılmıştır. Katılımcılar, gönüllülük esasına göre belirlenmiş; katılımcı seçiminde yaş, cinsiyet, sosyo-kültürel durum gibi hususlar araştırmaya dâhil edilmemiştir. Ancak veri toplama ve analizi sürecinde katılımcıların milliyet, cinsiyet, yaş gibi değişkenlerine dair veriler göz ardı edilmemiştir.

Çalışma yapılan 17 öğrencinin 8’i kadın, 10’u erkektir. Çalışmaya katılan öğrencilerin ülkeleri Arnavutluk, Pakistan, Mali, Mısır, Gambiya, Cezayir, Küba, Venezuela, Gine, Gine Bissau, Tacikistan, Endonezya, Haiti, Lesotho, Etiyopya şeklinde bir dağılım göstermektedir. Keza bu öğrenciler ana dilleri bakımından incelendiğinde, Arnavutça, Urduca, Arapça, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Portekizce, Tacikçe, Endonezce, Amharca ve Sesotho dili şeklinde bir dağılım gösterirler.

Çalışmada kullanılması için yapılan metin uyarlama işlemi sırasında ve uyarlama tamamlandıktan sonra A2 düzeyine uygun olarak uyarlanmış metnin, geçerlik ve güvenilirliğin sağlanabilmesi için 10 alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Çalışmaya destek olan 10 alan uzmanının; 5’i kadın, 5’i erkektir. Alan uzmanlarının eğitim düzeylerine bakıldığında ise 1 uzman doktora, 8 uzman yüksek lisans, 1 uzman lisans mezunudur.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışma birden fazla aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada, seçilmiş otantik bir metin A2 dil düzeyine uyarlanmıştır. Eser seçiminde Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni’nde yer alan yeterlilikler göz önünde bulundurulmuştur. Bunun sonucunda, Mavisel Yener’in *Tırtıl Teyze* isimli kitabında yer alan aynı adlı öykü seçilmiştir. Söz konusu metin; Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR), Türkiye Maarif Vakfının hazırladığı Maarif Vakfı A2 Seviyesi Okuma Becerisi Kazanımları ve Seviyelere Göre Dil Yapıları Listesi, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yabancı Diller Türkçe A2 Seviyesi Programı’ndaki kazanımlara uygun olarak uyarlanmıştır. Ardından yapılan uyarlama işleminin geçerliliğini ölçmek için alan uzmanlarından *uzman görüşü anketi* yoluyla görüş ve değerlendirme alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması aşamasında katılımcıların A2 düzeyine uyarlanmış “Tırtıl Teyze” öyküsünü okuması istenmiş; bunun sonucunda metnin, kavranabilirliği ve okuma hızı ölçülmüştür. Söz konusu metnin uyarlanmasında Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR), Türkiye Maarif

Vakfının hazırladığı Maarif Vakfı A2 Seviyesi Okuma Becerisi Kazanımları ve Seviyelere Göre Dil Yapıları Listesi, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yabancı Diller Türkçe A2 Seviyesi Programı'ndan yararlanılmıştır. Metindeki uyarlamalar yapılırken ölçütlere uygun olarak uzun cümleler A2 seviyesine göre kısaltılmış, seviye üstü dil bilgisi kuralları tespit edilip düzeye uygun hale getirilmiştir. Bazı bölümlerde, cümle sayısı arttırılıp basit cümleler haline getirilmiştir. Karışık yapıdaki dolaylı cümleler, doğrudan cümlelere dönüştürülmüştür. Seviyeye uygun olmadığı tespit edilen sözcük, deyim ya da atasözleri metnin anlam bütünlüğünü bozmayacak şekilde daha basit ve seviyeye uygun halde kullanımlarla değiştirilmiştir. Bazı sözcüklerin anlamı ise sözlükçe kısmından verilmiştir. Uyarlama işlemi yapıldıktan sonra Google Forms aracılığıyla alan uzmanlarının görüşleri alınmıştır. Alan uzmanlarının yapılan uyarlamayı uygun görmesinin akabinde uyarlama çalışması tamamlanmıştır.

Söz konusu sürecin ardından Manisa Celal Bayar Üniversitesi DİLMER bünyesindeki A2 seviyesinin son haftasında bulunan ve gönüllülük esasıyla çalışmaya katılan öğrencilere özgün metin bir dakika süre ile okutulurken öğrencilerin kaç kelime okuma yaptıkları tespit edilmiştir. Bunu takiben öğrencilere özgün metnin tamamı okutulmuştur ve öğrencilere metni kavramaya yönelik sorular sorulup cevapları alınmıştır. Öğrencilere herhangi bir dönüt verilmeden çalışma tamamlanmıştır. Bunu takiben 15 gün sonra önce aynı öğrencilere uyarlanmış metnin tamamı okutulurken 1 dakika içerisinde öğrencilerin kaç kelime okuma yaptığı tespit edilmiştir. Daha sonra uyarlanmış metnin tamamı öğrencilere okutulurken daha önce özgün metinde sorulan kavrama sorularının aynısı tekrar sorulmuştur. Bu şekilde tek gruplu öntest-sontest takipli deneysel yöntemine uygun olarak veriler öğrencilerden toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi süreci birkaç aşamada gerçekleştirilmiştir. Önce özgün metnin A2 düzeyine uyarlanması gerçekleştirilmiştir. Ardından uyarlanmış metnin kavranabilirliği ve okuma hızı ölçülmüştür. Özgün metnin uyarlanması sürecinde şu işlemler gerçekleştirilmiştir. Uyarlanacak eser belirlendikten sonra, A2 dil seviyesi kriterlerine uygun olarak metin uyarlanması yapılmıştır. Ardından uyarlanmış metin için 10 alan uzmanının görüşü alınıp önerilerden yola çıkarak eksik yerle veya uygun olmayan yerler tekrar düzenlenmiştir.

Öğrencilerin metni kavrayabilme düzeylerine ait verilerin analizini yapabilmek için öğrencilere sorulan beş adet “çoktan seçmeli soru”, beş adet “Doğru-Yanlış sorusu”, beş adet “Var-Yok sorusu” hazırlanıp öğrencilerin cevaplaması istenmiştir. Buna takiben soruların cevaplarına göre toplam 100 puan üzerinden bir puanlama yapılmıştır. Çoktan seçmeli sorular altışar puan, Doğru-Yanlış soruları altışar puan ve Var-Yok soruları sekizer puan olarak belirlenmiştir. Böylece özgün metnin ve uyarlanmış metnin kavranma düzeyleri alınan puanlar üzerinden karşılaştırılmıştır. Bunu takiben öğrencilerin okuma hızlarının ölçülmesi aşamasına geçilmiştir. Bu amaçla öğrencilere özgün

metni ve uyarlanmış metni okumaları için birer dakika verilerek okudukları kelime sayıları tespit edilmiştir. Tespit edilen kelime sayılarına göre özgün metin ve uyarlanmış metin arasında ortaya çıkan fark belirlenmiştir. Bu şekilde katılımcıların okudukları kelime sayılarına göre uyarlanmış metnin okuma hızına etkisi tespit edilmiştir.

BULGULAR

Mavisel Yener'in Tırtıl Teyze adlı kitabında yer alan aynı adlı öykünün A2 düzeyine göre uyarlanması ve uyarlama işlemine ait bulgular şu şekildedir. "Tırtıl Teyze" öyküsünde toplam basit, türemiş ve birleşik cümle yapısında 47 cümle bulunmaktadır. Özgün metinde yer alan toplam 47 cümleden 10'u, A2 düzeyine uygun bulunduğu için herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Geriye kalan 37 cümle için uyarlama işlemi gerekli görülmüştür.

1) Uyarlanmış metinde geçen "koza", "şiş", "yün" ve "ezgi" sözcükleri seviye üstü olabileceği düşünülerek metnin sonundaki sözlükçe bölümünde açıklanmıştır.

2) Metindeki 5 cümlede deyim, atasözü ve kalıp sözler A2 seviyesine uygun olarak ve cümlelerin anlamını bozmayacak şekilde değiştirilmiştir.

3) Metindeki 12 cümlede, seviyeye uygun sözcük değişimi yapılmıştır.

4) Metindeki 4 cümlede, seviyeye uygun yeni sözcükler eklenmiştir.

5) Metindeki 2 cümlede, sözcükler anlam bütünlüğünün bozmayacak şekilde çıkarılmıştır.

6) Metindeki 1 cümlede, eksilteli cümle bulunduğu için, bu cümle seviyeye uygun basit cümleye dönüştürülmüştür.

7) Metindeki 13 cümle, devrik cümle yapısında bulunduğu için seviyeye uygun olarak kurallı cümle haline getirilmiştir.

8) Metindeki 3 cümlede geçen bazı sözcükler imlaya uygun olarak düzeltilmiştir.

9) Metindeki 9 cümlede geçen birleşik çekimli fiiller, seviyeye uygun olacak şekilde basit çekimli fiile dönüştürülmüştür.

10) Metindeki 2 cümlede, ek fiilin yüklem yaptığı isim soylu sözcük, seviyeye uygun biçimde değiştirilmiştir.

11) Metindeki 2 cümlede, işteş çatılı fiil, 2 cümlede dönüşlü çatılı fiil, 2 cümlede edilgen çatılı fiil A2 düzeyine uygun fiil çatılarıyla değiştirilmiştir.

12) Metindeki 2 cümlede, zarf görevindeki sözcük, seviyeye uygun olacak şekilde değiştirilmiştir.

13) Metindeki 11 cümlede, zarf fiil eki almış sözcük; 2 cümlede sıfat fiil eki almış sözcük, seviyeye uygun olacak şekilde değiştirilmiştir.

14) Metindeki ki bağlacı bulunan 2 cümle, seviyeye uygun olacak şekilde değiştirilmiştir.

15) Metindeki ile edatı bulunan 2 cümle, seviyeye uygun olacak şekilde değiştirilmiştir.

16) Metindeki 8 sıralı yapı cümle ve 6 birleşik yapı cümle, seviyeye uygun olarak basit yapı cümlelere dönüştürülmüştür.

Uyarlama işlemi yapıldıktan sonra özgün metinde bulunan 47 cümle ve 349 sözcük; uyarlanmış metinde 68 cümle, 384 sözcük olarak güncellenmiştir. A2 seviyesine uygun bir şekilde yapılan uyarlama işlemlerinin sonucunda otantik metne göre cümle ve sözcük sayısının arttığı görülmüştür. Tüm bu işlemler yapılırken metnin akıcılığı, yalınlığı ve cümleler arası tutarlılığa özellikle dikkat edilmiştir.

Uyarlanmış metnin yeterliliğine ilişkin Türkiye’de Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanındaki çeşitli kamu ve özel kurumlarda görev yapmış veya yapmakta olan 10 farklı *uzman görüşü anketi* aracılığıyla beyan ettikleri görüşlere göre oluşan tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 1 Uzmanların Ankete Verdikleri Yanıtların Aritmetik Ortalaması

	Ölçütler	Ortalama
Metindeki Dilsel Ölçütler	Sözdizimsel uygunluk	3.8
	Biçimsel/morfolojik uygunluk	4.2
	Sözlüksel uygunluk (söz varlığı)	3.8
Metindeki Anlamsal Ölçütler	Bağdaşıklık (gönderim ve gösterim ilişkiler)	4.8
	Tutarlılık (metnin anlamsal/mantıksal bütünlüğü)	4.1
	Konu Açıklık	4.4

Tablo 1’e baktığımızda ilk bölümde dilsel ölçütler ele alınmış, verilen cevaplara göre öncelikli olarak metnin sözdizimsel uygunluğuna bakılmıştır. Uyarlanan metnin sözdizimsel uygunluğunun aritmetik ortalaması 3.8 olarak çıkmıştır. Bu sonuca göre metin sözdizimsel uygunluk açısından uygun bir şekilde uyarlanmıştır denilebilir. Uzmanların verdikleri yanıtlara göre metnin biçimsel/morfolojik uygunluğunun aritmetik ortalaması 4.2 olarak çıkmıştır. Bu ortalamaya göre uyarlanmış metin, biçimsel olarak amacına uygun bir şekilde uyarlanmıştır. Alandaki uzman kişilerin verdikleri yanıtlara göre metnin sözlüksel uygunluğu yani söz varlığının ortalaması 3.8 olarak çıkmıştır. Bu sonuca göre uyarlanan metin seviyeye uygun bir şekilde uyarlanmıştır.

Tablo 1’in ikinci bölümünde, metnin anlamsal boyutuna bakılmıştır. Buradaki sonuçlara göre metnin bağdaşıklık açısından incelenmesi sonucunda, uzmanların verdikleri cevaplara göre 4.8 sonucu ortaya çıkmıştır. Üst limit olan 5 sonucuna oldukça yakın olan puanlamadan dolayı uyarlanmış metnin en iyi bağdaşıklık açısından başarılı olduğu söylenebilir. Uyarlanmış metnin tutarlılığı yani metnin

anlamsal ve mantıksal bütünlüğü, verilen cevaplara göre 4.1 sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuca göre metnin tutarlılık yönünden seviyeye uygun olarak uyarlandığını sonucuna ulaşılabilir. Uyarlanmak için seçilen metnin konusu, uzmanların verdikleri cevaplara göre 4.4 olarak çıkmıştır. Bu sonuca göre metnin konu seçiminin doğru olduğu söylenebilir. Uyarlanmış metin ile ilgili anlamsal boyuttaki son ölçüt olan açıklık ölçütü, uzmanların verdiği cevaplara göre 3.8 olarak çıkmıştır. Bu sonuca göre metnin açıklık ölçütüne göre yeterli düzeyde uyarlandığı söylenebilir.

Uyarlanmış metnin okuma hızına etkisine dair bulguları belirleyebilmek için ilk olarak Celal Bayar Üniversitesi bünyesindeki DİLMER’de A2 seviyesindeki 17 öğrenciye özgün metin okutulmuş bir dakika süre verilmiştir ve öğrencilerin okudukları kelime sayısı tespit edilmiştir. Ardından araştırmanın ikinci aşaması için 15 gün ara verilmiş; 15 gün sonra aynı öğrencilere bu defa uyarlanmış metni bir dakika içerisinde okumaları istenmiştir. Bunu takiben okudukları kelime sayıları tespit edilmiştir. Bu çalışma ile ortaya çıkan sonuç Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 Öğrencilerinin Özgün ve Uyarlanmış Metinde Bir Dakika İçinde Okudukları Sözcük Sayılarının Karşılaştırılması

Öğrenci Kodu	Özgün Metinde Okunan Sözcük Sayısı	Uyarlanmış Metinde Okunan Sözcük Sayısı	Fark
Ö1	170	198	+28
Ö2	83	347	+264
Ö3	39	66	+27
Ö4	77	177	+100
Ö5	160	264	+104
Ö6	252	326	+74
Ö7	267	347	+80
Ö8	188	347	+159
Ö9	137	363	+226
Ö10	167	330	+163
Ö11	181	267	+86
Ö12	40	47	+7
Ö13	102	156	+54
Ö14	164	261	+97
Ö15	168	269	+101
Ö16	177	220	+43
Ö17	147	301	+154
Ortalama	148	240	+192

Tablo 2’deki bulgulara göre uyarlanmış metnin bir dakika süre içerisinde okunması sonucu, öğrencilerin uyarlanmış metinde daha fazla sözcük sayısına ulaştığı görülmüştür. Böylelikle metin uyarlama işleminin okuma hızına olumlu katkısının olduğunu söylenebilir.

Uyarlanmış metnin kavrama düzeyine dair bulguları elde edebilmek amacıyla Celal Bayar Üniversitesi DİLMER’de öğrenim gören A2 düzeyi Türkçe öğrencilerine yönelik şu süreç takip edilmiştir. İlk olarak özgün metin için 15 adet kavramayı ölçme amaçlı soru hazırlanmış ve öğrencilerden bunları cevaplamaları istenmiştir. Ardından 15 gün sonra bu defa uyarlanmış metne

yönelik aynı öğrencilere aynı sorular yöneltilmiştir. Bu süreçte öğrencilere soruların cevaplarıyla ilgili herhangi bir dönüt verilmemiştir. Bu şekilde ön test ve son test arasındaki güvenilirliğin sağlanması hedeflenmiştir.

Öğrencilere sorulan 15 sorunun ilk 5 sorusu çoktan seçmeli sorulardan (6'şar puan); ikinci 5 sorusu doğru yanlış tipi sorulardan (6'şar puan) ve son 5 sorusu Var-Yok tipi sorulardan (8'er puan) oluşmaktadır. Metni kavramaya yönelik bu soruların toplam puanı 100 puan olarak belirlenmiştir.

Tablo 3 Öğrencilerin Kavrama Sorularına Verdiği Yanıtlara Göre Oluşan Genel Puanları

Öğrenci Kodu	Özgün Metnin Puanı	Uyarlanmış Metnin Puanı	Fark
Ö1	88	92	+4
Ö2	50	70	+20
Ö3	62	72	+10
Ö4	44	60	+16
Ö5	40	78	+38
Ö6	38	60	+22
Ö7	44	60	+16
Ö8	56	58	+2
Ö9	48	50	+2
Ö10	74	80	+6
Ö11	68	70	+2
Ö12	46	70	+24
Ö13	32	86	+54
Ö14	66	70	+4
Ö15	46	58	+12
Ö16	58	58	0
Ö17	50	54	+4
Ortalama	53.5	67.5	+14

Tablo 3 incelendiğinde tüm soru tiplerinin dâhil edildiği genel puanlama sonucuna göre özgün metin için en düşük ve en yüksek puanlar 32 ile 88 puan arasında değiştiği görülmektedir. Özgün metin için katılımcıların sorulara verdikleri cevaplara göre puanlama yapılarak ortalamaları alındığında ortaya 53.5 puan sonucu çıkmaktadır.

Uyarlanmış metin için en düşük ve en yüksek puanlar 50 ile 92 puan arasında değişmektedir. Uyarlanmış metin için katılımcıların sorulara verdikleri cevaplara göre puanlama yapılarak ortalamaları alındığında ortaya 67.5 puan sonucu çıkmaktadır.

Genel puanlamada, sadece 1 öğrencinin puanı arasında herhangi bir fark oluşmadığı görülmektedir. 16 öğrencinin puanlarının ise uyarlanmış metin sorularında yükseldiği görülmüştür. Özgün metin ve uyarlanmış metin arasında ortalama olarak olumlu bir artış gözlemlenmiş, bu artış pozitif yönde 14 puan olarak ortaya çıkmıştır. Tabloda oluşan durum incelendiğinde uyarlanmış metnin, genel itibarıyla metnin kavranması konusunda, başarıya ulaştığı söylenebilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu başlık altında dördüncü bölümünde yer alan araştırma ile ilgili “Bulgular” bölümünde ulaşılan bulgulardan elde edilen sonuçlar ele alınmıştır. Buna göre sırayla metnin uyarlanması, uyarlanmış metnin yeterliliği, uyarlanmış metnin okuma hızına etkisi ve uyarlanmış metnin kavrama hızına etkisine dair sonuçlar şu şekildedir.

Metnin uyarlanması işleminden elde edilen bulgular topluca değerlendirildiğinde özgün metinde bulunan 47 cümle ve 349 sözcüğün, uyarlanmış metinde 68 cümle ve 384 sözcük olarak güncellendiği görülür. Buna göre uyarlama sonucunda cümle ve sözcük sayısı artmıştır. Bu artışın sebebi, A2 seviyesine yönelik uyarlamada otantik metni daha kavranabilir ve kolay okunabilir kılmak için, otantik metni ilave sözcüklerle ve kolay anlaşılabilir cümlelerle genişletmek olarak değerlendirilebilir.

Uyarlanmış metnin yeterliliğine dair uzman görüşü bulguları topluca değerlendirildiğinde alan uzmanlarının verdiği cevaplara göre ortaya çıkan aritmetik ortalamanın, bu metnin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A2 seviyesindeki öğrenciler için başarılı şekilde uyarlandığı sonucuna ulaştırır. Uzmanların metinle ilgili olumlu dönütler vermesi yararlanılan dil öğretim kazanımlarının ve yapılan uyarlamanın işlemlerinin metnin uyarlanmasında işe yaradığı şeklinde değerlendirilebilir.

Uyarlanmış metnin okuma hızına etkisine dair bulgular topluca değerlendirildiğinde bulgular bölümünde öğrencilere metinleri okumaları için verilen birer dakika sonunda okudukları kelime sayısı ölçölmüş, uyarlanmış ve özgün metin arasındaki fark belirlenmiştir. Ortaya çıkan bu farka bakıldığında uyarlanmış metinde okunan sözcük sayısının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bilgidен yola çıkarak uyarlanmış metnin A2 seviyesindeki yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerine yönelik okuma hızını arttırdığı sonucuna ulaşılabilir.

Uyarlanmış metnin kavrama düzeyine etkisine dair bulgular topluca değerlendirildiğinde bulgular bölümünde ortaya çıkan genel puanlamada, sadece 1 öğrencinin puanı artış göstermemiştir. 16 öğrencinin puanlarında ise uyarlanmış metin için sorulan sorularda artış göstermiştir. Elde edilen bu bilgiler değerlendirildiğinde uyarlanmış metnin A2 seviyesi yabancı dil olarak Türkçe öğrencilerinde metnin kavranması bakımından başarıya ulaştığı sonucuna varılabilir.

Tartışma

Metin uyarlaması yapılırken Mavisel Yener’e ait Tırtıl Teyze kitabında yer alan aynı adlı öykü seçilmiştir. Metnin özgün hali A2 dil seviyesine uyarlanırken Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (CEFR), Türkiye Maarif Vakfının hazırladığı Maarif Vakfı A2 Seviyesi Okuma Becerisi Kazanımları ve Seviyelere Göre Dil Yapıları Listesi, Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yabancı Diller Türkçe A2 Seviyesi Programı gibi ölçütlerden yararlanılmıştır. Bu ölçütlerden yararlanılarak yapılan uyarlama sonucunda uzmanların da görüşü alınmıştır.

Alanda tecrübesi bulunan 10 kişiye yöneltilen sorularla uyarlanan metin; sözdizimsel uygunluk, biçimsel/morfolojik uygunluk, sözlüksel uygunluk, bağdaşıklık, tutarlılık, konu ve açıklık bakımından değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda metnin uyarlanmasının geçerli ve güvenilir bir şekilde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Özgün metin ile A2 dil seviyesine uygun olarak uyarlaması yapılan metin, aynı öğrencilere uygulandığında, öğrencilerin metni okuma hızlarında ne kadar bir fark oluşmaktadır?” sorusundan hareketle 17 öğrenciye, 1 dakika süre verilerek ve 15 gün ara ile özgün metin ve uyarlanmış metin okutulmuştur. Böylece her öğrencinin bu süre zarfında kaçır kelime okuduğu hem özgün metinde hem de uyarlanmış metinde tespit edilmiştir. Öğrencilerinin özgün metindeki ve uyarlanmış metindeki okudukları sözcük sayısının aritmetik ortalaması tespit edilmiştir. Bulgulardan elde edilen sonuçlara göre uyarlanmış metnin bir dakika süre içerisinde okunması sonucu, öğrencilerin uyarlanmış metinde daha fazla sözcük sayısına ulaştığı görülmüştür.

Araştırmada, “Özgün metin ile A2 dil seviyesine uygun olarak uyarlaması yapılan metin aynı öğrencilere uygulandığında, öğrencilerin metni kavramalarında ne kadar bir fark ortaya çıkmaktadır?” sorusundan yola çıkılarak özgün metin ve uyarlanmış metin arasındaki kavranabilirlik farkına bakılmıştır. 17 öğrenciye 15 gün arayla ve soruların cevapları hakkında dönüt verilmeden ve metin okutulduktan sonra kavrama soruları verilip cevapları alınmıştır. Bu cevapların puanlaması yapıldıktan sonra özgün metin ve uyarlanmış metnin puan farkına bakılmıştır. Genel puanlama yapıldığında, sadece 1 öğrencinin puanı arasında herhangi bir fark oluşmamıştır, geri kalan 16 öğrencinin puanlarını yükselttiği görülmüştür. Özgün metin ve uyarlanmış metin arasında ortaya çıkan ortalama puanlar alındığında pozitif yönde 14 puan fark tespit edilmiştir.

Kutlu (2015) tarafından yapılan Ömer Seyfettin’in “Kaşağı”, “Perili Köşk” adlı öyküleri A1-A2 düzeyine göre uyarlanması çalışmasında ve Ay (2020) tarafından yapılan Sait Faik Abasıyanık’ın “Birtakım İnsanlar” öyküsünün B1 düzeyine göre uyarlanması çalışmasında bu çalışmayla benzer olarak Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni’nde bulunan ölçütlerden ve Yeni İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı’ndaki dil bilgisi ölçütlerinden yararlanılmıştır. Bu ölçütlerin yukarıdaki çalışmalarda ve bu çalışmada kullanılması eserlerin uyarlanması aşamasında doğru kaynaklara başvurulduğunu göstermektedir. Kiraz’ın (2018) metinlerin sözdizimsel yalınlaştırması çalışmasında, Aktan’ın (2019) Halide Edip Adıvar’ın “Himmet Çocuk” öyküsünün B1-B2 düzeyinde sadeleştirme çalışmasında, Ahmet’in (2021) Ömer Seyfettin’in “Pembe İncili Kaftan” öyküsünün B1 düzeyine uyarlama çalışmasında, Maldonado’nun (2023) Moliere’in Hastalık Hastası eserinin A2 düzeyinde uyarlanması çalışmasında ve gerçekleştirilen bu çalışmada uzman görüşlerine yer verilmiştir. Bu şekilde yapılan sadeleştirme veya uyarlama çalışmalarının geçerlilik ve güvenilirliğinin sağlanması hedeflenmiştir. Ancak Maldonado’nun (2023) uyarlama çalışmasında seçtiği eserin 8 uzmanın 3’ü tarafından uzun bulunmuştur. Ayrıca yaptığımız çalışmada kullanılan eserin kısa bir eser olması

yönünden Maldonado'nun (2023) çalışması ayrışmaktadır. Temel dil düzeyi olan A2 seviyesindeki öğrenciler için uzun eserler dezavantaj oluşturabilir bu sebeple kısa metinlerin tercih edilmesi öğrencilerin dile olan tutumlarını da olumlu etkileyecektir. Kiraz (2018) tarafından yapılan çalışmada ve bu çalışmada uyarlanmış metinlerin okuma hızları ölçülmüştür. Ancak Kiraz (2018) tarafından yapılan çalışmada okuma hızları birden fazla kurumdaki öğrenciler üzerinde yapılırken bu çalışmada okuma hızı sadece bir kurumda bulunan öğrencilere gerçekleştirilmiştir. Son olarak uyarlama çalışması yapılan eserlerin yazarları geçmiş zamanda yaşamış yazarlardan, Türk ve dünya edebiyatındaki klasik eserler arasından seçilmiştir. Böyle bir durumda, özgün metinde güncel olmayan sözcükler veya dil kuralları bulunabilir. Özgün metin uyarlanmış metne dönüştürülürken özgün metindeki iletinin doğru verilmesini engelleyebilir. Bu sebeple eser ve yazar seçiminde güncelliğe dikkat etmek hem günümüzde kullanılan dil özelliklerini ve kurallarını daha iyi yansıtmamızı hem de güncel kültür öğelerini daha iyi aktarmamızı sağlayacaktır.

Öneriler

Çalışmanın bu başlığı altında bu çalışmadan elde edilen bulgular ve önceki çalışmaların sonuçları ile yapılan karşılaştırmalardan hareketle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanına yönelik bazı öneriler sıralanmıştır:

1) Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi amacıyla metin uyarlaması yapılırken öğrencilerin dil seviyelerine uygun dil bilgisi yapıları ve kelimeler seçilmelidir. Bu sebeple uyarlama yapılırken hem uzmanlardan destek alınmalı hem de ulusal veya uluslararası geçerliliği olan kurum ve kuruluşların dil seviyesi ölçütlerine dikkat edilmelidir.

2) Türkçe öğrenen yabancılara uygun olarak metin uyarlaması yapılırken metnin uzunluğuna dikkat edilmeli ve temel seviyedeki öğrenciler için öykü, masal gibi kısa metinler seçilmelidir. Orta ve ileri seviyedeki öğrenciler için roman türü eserlere yer verilebilir.

3) Uyarlanacak metin seçimi yapılırken Türk edebiyatından ve güncel yazarlardan seçimler yapılması hem güncel kültür öğelerimizi tanıtmak açısından hem de güncel dil yapılarının kullanılabilmesi açısından daha yararlı olacaktır.

4) Uyarlanmış metinlerin sayısının artırılması hem ders esnasında hem de ders dışı zamanlarda öğrencilerin seviyelerine uygun materyaller oluşturulması açısından çeşitlilik sağlayacaktır. Bu sebeple hem kurumsal düzeyde hem de bireysel düzeyde bu çalışmaların artırılması gerekmektedir.

5) Uyarlama yapılan çalışmalarda uyarlanacak metinlerin çeşitli metin türlerinde seçilmesi çeşitliliği arttırmak adına alana katkı sağlayacaktır.

6) Mavisel Yener'e ait "Tırtıl Teyze" öyküsünün uyarlanmasıyla elde edilen bulgulardan yola çıkarak aynı yazarın diğer eserlerinin de yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında uyarlanması alana fayda sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Ahmet, S. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in "Pembe İncili Kaftan" hikâyesinin b1 seviyesine uyarlama çalışması* (Yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Aksan, M. ve Aksan, Y. (1991). Metin kavramı ve tanımları. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 2, 90–104.
- Aktan, F. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Halide Edip Adivar'ın Himmet Çocuk hikâyesinin b1-b2 düzeyinde sadeleştirilmesi ve etkinlik hazırlanması* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Arıcı, A. F. ve Taşkın, Y. (2019). Okuma becerisinin diğer dil becerileriyle ilişkisi. *International Journal of Field Education*, 5(2), 185-194.
- Ay, S. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretimi için Sait Faik Abasıyanık'ın "Birtakım İnsanlar" adlı hikâyesinin b1 seviyesine sadeleştirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Aytan, T., Çakır, T., Belikara, P. Ve Ustaoglu, S. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sabahattin ali'nin "ayran", ayşe filiz yavuz'un "kabak tatlısı" ve ömer seyfettin'in "üç nasihat" hikâyelerinin a2 seviyesine uyarlama denemeleri. *5. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi*. 13-15 Aralık 2018.
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.
- Bal, M. (1997). *Narratology*. Toronto: University of Toronto Press.
- Berardo, S. A. (2006). The use of authentic materials in the teaching of reading. *The Reading Matrix*, 6(2).
- Bölükbaş, F. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin dil düzeylerine göre sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages Education and Teaching*, 1, 924-935.
- Can, A. (2014). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi. Ankara: Pegem Akademi.
- Council of Europe (2020), *Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment*. [Elektronik Sürüm]. Strasbourg: Council of Europe Publishing. www.coe.int/lang-cefr.
- Crossley, S.A.; Allen, D. ve McNamara, D.S. (2011). Text readability and intuitive simplification: a comparison of readability formulas. *Reading in a Foreign Language*, 23, 84-101.
- Darian, S. (2001). Adapting authentic materials for language teaching. *In English Teaching Forum*, 39(2), 27-40.
- Demirel, Ö.; Şahinel, M. (2006). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Durmuş, M. (2013). İkinci/yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. *Turkish Studies International Journal for International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1291-1306.

- Günay, D. (2001). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Güneş, F. (2009). *Hızlı okuma ve anlamı yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Gür, G. (2023). *Sınıf eğitimi ve okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının çocuk-medya ilişkisine dair görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karatay, H. (2014). *Okuma eğitimi kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kiraz, E. (2018). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan metinlerde sözdizimsel yapılaşmanın okuma hızı ve kavrama düzeyine etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Kutlu, A. (2015). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk adlı hikâyelerinin a1-a2 seviyesine uyarlanması* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Long, M. H. (1996). *The role of linguistic environment in second language acquisition*. San Diego: Academic Press.
- Maldonado, B. (2023). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Moliere'in Hastalık Hastası Adlı Eserinin A2 Seviyesine Uygun Uyarlama Çalışması* (Yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.
- MEB (2017), *Hayat boyu öğrenme genel müdürlüğü yabancı diller Türkçe a2 seviyesi kurs programı*. Ankara: Taslak Basım Devlet Kitapları Genel Müdürlüğü.
- Özdemir, S. ve Eroğlu, E. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılan metin uyarlama çalışmalarının betimsel analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 11(4), 1613-1631.
- Proust, M. (2017). *Okuma üzerine*. Çev. Işık Ergüden. İstanbul: Notos Kitap.
- Tamo, D. (2009). The use of authentic materials in classrooms. *Linguistic and Communicative Performance Journal*, 2(1), 74-78.
- Temizyürek, F. ve Birinci, F. G. (2016). Yabancı dil öğretiminde otantik materyal kullanımı. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 5(1), 54-62.
- Temizyürek, F.; Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2017). *Konuşma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Türkiye Maarif Vakfı (2020). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı*. İstanbul: Bayem Ajans.
- Uzun, L. (1995). *Orhun yazıtlarının metindilbilimsel yapısı*. İstanbul: Simurg Yayınları.
- Vucic, M., Kraljik, H. ve Vukovic, N. (2000). *Text attack – taking the text beyond the page*. Erişim: 14 Aralık 2023, Text easification is the methiod through/by which the reading is made more enjoyable, more relevant, more fun and above all – (googleusercontent.com).
- Yener, M. (2021). *Tırtıl teyze*. Bilgi Yayınevi: Ankara.

- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurdakul, İ. K., Fırat, M., Ersoy, A. (2014). Bir eğitim teknolojisi araştırmasına dayalı olarak karma yöntem araştırması deneyimi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 64-85.
- Yüksel, H. G. (2007). Anlatısal metinler ve kısa öykü. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 153-174.